

*Людмила Филипович,
Оксана Горкуша*

МАЙДАН І ЦЕРКВА

Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка
За заг. ред. Филипович Л.О. і Горкуші О.В.
К.: Самміт-Книга, 2014. — 656 с.

Минулого року вийшла друком унікальна за змістом та формою збірка аналітичних та документальних свідчень духовно-релігійної інспірації Українського Майдану зими 2013–2014 року «Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка». Як Майдан був глибинно-цілісним у своїй багатопроявності, так і наша книга, вміщуючи найрізноманітніші точки зору та ілюстративні матеріали, зосереджується на безпосередньому висвітленні Революції Гідності у її духовно-релігійній іпостасі.

Книга є наслідком моніторингу подій зими 2013/2014 — Українського ЄвроМайдану, або Революції Гідності. Редакційний колектив — група вітчизняних академічних релігієзнавців з Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України (Л. Филипович, О. Горкуша та В. Титаренко) — мали за мету відобразити цю подію як вона безпосередньо фіксувалась в інформаційному просторі та аналізі експертів в моменти її перебігу. Ключовими методологічними вимогами при цьому були ідеологічно-конфесійна незаангажованість та подієво-проблемна включеність, що сприяло адекватному відображенню предмета — релігії в її функціонуванні на Майдані і щодо нього. Значний обсяг поточних ілюстративних документів та експертних оцінок забезпечив багатогранність висвітлення. До збірки увійшли хронологія подій, офіційні документи Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, окремих ре-

лігійних об'єднань, звернення та заклики релігійних лідерів до народу і до влади, неофіційні висловлювання та коментарі звичайних віруючих та пасторів, експертні оцінки політиків, державних діячів та релігієзнавців. Усе це допомогло розкрити суть духовного Майдану, зміст Революції Гідності, показати роль релігії і Церкви у становленні громадянського суспільства та сучасних соціально-політичних процесах.

Книга стала можливою завдяки участі багатьох небайдужих людей, які надавали інформаційну, експертну, ілюстративну та матеріальну допомогу для її створення. Редколегія вдячна тим авторам, чії наукові розробки, міркування й висловлювання зібрані у нашій збірці, тим журналістам, які систематично висвітлювали Майдан, тим мас-медійним ресурсам, на базі яких це робилось, авторам використаних у збірці світлин і тим спільнотам, що ці світлини надали (Асоціація «Духовне відродження», прес-центр Київської Патріархії, представники УГКЦ, Т. Гринчишин, В. Содель та ін.). Видання підготовлено за сприяння та фінансової підтримки Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, Української асоціації релігієзнавців, Асоціації «Духовне відродження», видавництва «Самміт-Книга». Через велике зацікавлення книгою перший наклад швидко розійшовся, тож на початку 2015 року вийшов другий (доопрацьований варіант).

На сьогодні вже відбулося понад 20 презентацій книги. Вперше книга була представлена на Львівському Форумі видавців (вересень, 2014), де до її презентації долучились багато відомих духовно-інтелектуальних постатей: митрополит Дмитрій Рудюк, директор Інституту релігії і суспільства при УКУ Мирослав Маринович, директор РІСУ Тарас Антошевський, проф. Людмила Филипович, директор видавництва «Самміт-Книга» Ігор Степурін. Книга активно демонструвалась у ВНЗ України, таких як Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, Рівненський державний гуманітарний університет, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Тернопільський національний педуніверситет ім. В. Гнатюка, Східноєвропейський університет ім. Л. Українки та ін. Це видання отримало гідну презентаційну підтримку в різних релігійних організаціях (УГКЦ, РПЦ, УПЦ КП), адже роль релігії і Церкви у становленні громадянського суспільства України тут висвітлено актуально та відповідно до їхніх дійсних позицій. Інтелектуально-духовною насиченістю вирізнялися виступи на різних презентаціях книги таких видатних осіб, як єпископ Стасніслав Широкоградюк, архієпископ Євстратій Зоря, муфтії ДУМУ «УММА» Саїд Ісмагілов, отець Георгій Коваленко, отець Петро Балог, директор департаменту у справах національностей і релігій Андрій Юраш.

Крім того книгою зацікавилися і національно-громадянські спільноти, адже в ній розкривається роль духовної інспірації новітньої історії українського народу. Зокрема, презентації відбувались у фундації Ольжича (ОУН), «Просвіті», Науковому товаристві ім. Т. Шевченка. Інтерес до цього видання виявила також Молодіжна асоціація релігієзнавців.

Тож найвдячнішими поціновувачами виявились церкви, включені у формування дійсності України, і власне громадянське суспільство, що природно, з огляду на предмет та проблемне зосередження книги. Найцікавіші та найяскравіші презентації з перспективою виявлення місця Церкви в сучасних суспільно-історичних обставинах України відбулись у Патріаршому Соборі УГКЦ, Духовній семінарії УГКЦ, Інституті релігійних наук ім. Томи Аквінського, Київській православної духовній академії УПЦ КП, а також у Протестантському середовищі — Асоціації «Духовне відродження».

Не тільки в Україні актуалізувалася ця книга, але й за кордоном — в США (Радіо «Домівка», Брігам-Янгський університет, Центр вивчення права і релігії, ТБ «Голос Америки», Український музей), Польщі (Фундація Св. Володимира Великого). В українському інформпросторі книга була представлена на радіо «Культура» (Радіопрограма «Логос»). Плануються і тривають презентації у різних регіонах України, в Білорусі, Італії, Німеччині.

Людмила Филипович — доктор філософських наук, завідувачка відділу історії релігії та практичного релігієзнавства, відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України.

Оксана Горкуша — кандидат філософських наук, науковий співробітник, відділу історії релігії та практичного релігієзнавства, відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України.
